

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Iac. Chiffletii De Linteis Sepulchralibus Christi
Servatoris Crisis Historica**

Chifflet, Jean-Jacques

Antverpiae, 1624

Cap. XXIX. E quo lino texta sint sepulchralia lintea Christi Domini, & quo
texturæ modo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64456](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64456)

176 DE LINTEIS SEPVLCHR. CHRISTI
*neratione maximâ ibi reposuit. Audio partem illa-
rum adhuc seruari in Aquitanicæ Galliaë ciuita-
te Albiensi.*

CAPVT XXIX.

*E quo lino texta sint sepulchralia lintea Christi
Domini, & quo textur a modo.*

Lib. 19.
cap. 1.

LINVM, quasi λείον, *lene & equabile*, significa-
tione latâ sumitur pro omni eo quod aptum
est ad textrinam, siue id submini strent herbæ, fru-
tices, arbores, siue etiã lapides. Plinius Asbestino
lino principatum tribuit in orbe toto, quòd igni-
bus non absumeretur, vnde *uimum* vocabant:
mappæ ex eo ardentes visæ in focis conuiuiorum,
sordibus exustis, splendescentes igni magis, quàm
possent aquis: rarum fuit inuentu, & difficile tex-
tu, propter breuitatem; è quo tamen olim Re-
gum funebres tunicæ, fauillam corporis separa-
bant ab reliquo cinere. Hoc ego linum non ex
plantâ confectum puto, sed ex Amiantho lapide
Cyprio, qui malleis contusus, excussâ terreâ su-
perfluitate, capillamentis suis lini speciem retinet,
atque in telam textur: hinc vela, quæ ignibus in-
iecta ardent quidem, sed inuicta flammis splen-
didiora exeunt, auctore Dioscoride. Hoc vsum
Athe-

Lib. 5.
cap. 113.

Athenis putant Callimachum in aureâ, quam fecit, lucernâ, quæ diutissimè ardebat, oleo non nisi post exactum annum dissipato, vt scribit Pausanias: idque in Carystiâ rupe gigni tradit Plutarchus, molli & lapideo filo, è quo mantilia, retia, & reticula, capitum integumenta conficerentur.

In Atticis.

De Orac. def.

Proximus deinde honos tribuitur lino byssino, mulierum maximè deliciis, circa Elim in Achaiâ genito. Philostratus in Apollonio, byssum nasci ait, in arbore, pede populo simili, foliis autem salici: & memorat Themistius *γράμματα δεχνα βύσσω λεικῆ ἐνελιμυρία*, *litteras per antiquas byssocandidâ inuolutas*, Sufis & Ecbatanis Antiochiam missas.

Lino xylino sua non deest gloria: nascitur in superiore parte Ægypti vergente in Arabiam, è frutice quem aliqui *gossypium* vocant, plures *xylon*: paruus est, similemque barbatae nucis defert fructum, è cuius interiore bombyce lanugo netur, è quâ lintea fiunt nullis candore mollitiâve posthabenda.

Est & *amorgis* lini species, Suidæ *λινοκαλάμη*, vnde *amorgina*, tenuissima lina antiquis memorata: vt omittam lina è palustri arundine, cannabi, genistâ, & cucurbitis in arboribus genitis parari solita.

Z

Li-

Linum vulgare propriè dictum Ægyptus copiosè ferit, vt Arabiæ Indiæque merces importet. Galliæ item vniuersæ ex eo vela texunt: in Germaniâ & apud nos defossi, atque sub terrâ id opus agunt; & in Italiâ similiter, quamuis ratione aliâ. Hispania citerior habet splendorem lini præcipuum, torrentis in quo politur naturâ, qui alluit Tarraconem. Ab hoc vulgari lino, Ægyptij Sacerdotes *Linigeri* sunt denominati, de quibus sic

Lib. 2. vel
in Euter-
pe.

Herodotus: *Εἴματα δὲ λίνεα φορέει αἰὲν νεόπλυτα, Πηιδέουοντες τὸ μάλισα. Linea ferunt vestimenta, semper recens abluta, huic rei maximè vacantes. Et alibi: Ἐνδεδύκασιν ἡ κηθῶνας λινέας, αἰὲν αἰσέλεα δυσανωτὰς, ἕως καλέουσι Καλασίρας. Ἐπὶ τούτοις ἡ εἰρήνεα εἴματα λευκὰ ἐπαναβληδὸν φορέουσι. ἔμυρτοι ἔς γε τὰ ἱερὰ ἐσφάραται εἰρήνεα, ἔδὲ συγκαταβάπτεται Ἐφι. ἔ γ' ὄσιον. Vestibus amicumtur lineis, circa crura fimbriatis, quas Calasiras appellant; super quas candida ferunt amacula lanea, tamquam superiecta. Lana neque in ades sacras gestantur, neque unà cum cadauere sepeliuntur; profanum enim est. Pluribus de lineo texto*

Apol. 1. Apuleius: *Purissimum est rebus diuinis velamentum, quippe lana, segnissimi corporis excrementum pectori detracta, iam inde Orphei & Pythagoræ scitis, profanus vestitus est: sed enim mundissima lini seges, inter optimas fruges terrâ exorta, non modò indu-*
tus

tui & amictui sanctissimis Ægyptiorum Sacerdotibus, sed opertui quoque inde rebus sacris usurpatur.

Linum vulgare terrenum hîc intelligit Madaurensis, cuius optimam fegetem reponit inter fruges, quod alteri lino non conuenit: & Plutarchus

De Ifide
& Ofiride.

ipsum ex floris colore notat, vbi dicit, Ισiacος Sacerdotes φορεῖν τὰ λινὰ διὰ τὴν χεῖραν ἡὲν τὸ λῖνον αὐθῆν αὐίησι, τῆ ἀεὶ ἐχέει τὸν κόσμον αὐθεῖα χαρπότητι ἀεὶ ἐσοικῶν, *ferre vestimenta linea, propter colorem quem linum florens emittit, caruleo colori, mundum athereum circumdanti similem.*

Alteram rationem statim subiungit, quod nempe lino terra significetur, quia ex eâ oriatur, eiusq; uerbera exhauriat, inquit Palladius. Quæcumque autem è terrâ nascuntur, ea munda & pura existimarunt, vt apud

Lib. 11.
cap. 1.

Philostratum docet Apollonius. D. Hieronymus primum Sacerdotis vestimentum, quod est lineum, terram interpretatur: & idcirco Patres volunt è

In c. 8. Ex
& ad Fabiolam,
de veste
Sacerd.

lino terreno fuisse sepulchralia Christi inuolucra.

Remigius: *Sindon, lineus pannus est: linum autem ex terrâ procreatur, & cum magno labore ad candorem perducitur; designatur quod corpus illius, quod ex terrâ, id est ex Virgine sumptum est, per laborem passionis venit ad candorem immortalitatis.* Beda in Marcum: *In Ecclesiâ mos inualuit, vt sacrificium altaris non in serico, neque in panno tincto, sed in lino*

180 DE LINTEIS SEPVLCHR. CHRISTI
terreno celebretur, sicut est corpus Domini in Sindone
mundâ sepultum; iuxta quod in gestis Pontificalibus
à B. Papâ Siluestro legimus esse statutum. Non de-
sunt qui institutionem illam Eusebio Papæ anti-
quiori acceptam referant.

Sindonem Taurinensem è lino viuo confe-
ctam non esse, tunc apparuit, quando nonnihil
ab igne passa est iniuriæ anno M.D.XXXII. vt suprâ
enarraui. Paleotus è lino crasso textam dicit: Bo-
terus gossypinam facit; Papius Massonus è xy-
linâ materiâ: totus pannus commissuram futu-
râ mve nullam habet, quàm latè excurrit: textu-
ram facit Pingonius, *nulli telarum comparabilem*.
Audio vix posse satis vel dignosci, vel describi.

De Sudario Vefontino, multoties mihi ado-
rato & viso, spondere possum, id è lino terreno
textum, pretioso, leni, & nihilominùs firmo ac
denso, eoque non texturæ simplicis, sed inscripto,
seu catagrapho. Quod vt omnes capiant, moneo,
è puro lino neto, aliàs, vt nunc, laboratas per lin-
teones triplicis operis telas, *albas scilicet, candidas,*
& inscriptas. Fusco opponitur album, & nigro candi-
dum, inquit Cornelius Fronto: nam album pal-
let, & natiuum est; candidum splendescit, & est
ab arte. Album colorem Plato vult esse lætitiæ
proprium & Deorum. Canephoræ Virgines Na-
soni

Lib. 3.
Am.

soni dicuntur, *velata vestibus albis*: & *poderis*, linea Sacerdotum tunica, *Alba* dicta est, quia telâ albâ simplici texta. Gemma animæ: *Alba, in lege*, Cap. 202.
tunica linea, vel talaris dicitur.

Candidis linteis ob tenuitatem pertinax in-
 hæsit gratia: ea sæpè dicta inuenias *Carbasa*, à car-
 basis, splendidis ac tenuibus linis in Hispaniâ
 Tarraconensi primùm repertis, è quibus vestes
 magni pretij texebantur. Curtius: *Carbaso Indi*
corpora usque ad pedes velant; eorumq; Rex aureâ le-
eticâ, margaritis circumpendentibus recubat, distin-
ctis auro & purpurâ carbasis, quæ indutus est. Ve-
stem, quam Apuleius carbasinam dixit, Petronius
extulit, ventum textilem in nebulâ lineâ: Pacatus in
Panegyrico Theodosij, tenerum amictum, & leue
carbasum: Panegyricus Constantini, pallios leues,
& sericos sinus, vitando sole; carbasiina & bombyci-
na lintea. A candore porrò splendor oritur & lu-
men. Gyton prudens (apud Petronium) cum luce
etiam clarâ, timeret noctis errorem, omnes pilas co-
lumnasq; notauerat cretâ, quæ lineamenta euicerunt
spississimam noctem, & notabili candore ostenderunt
errantibus viam. Hinc dixit Polybius λαμπρὰν πε-
titorum togam; Seneca pellucidam vestem; Ter-
tullianus textum pellucidum: & Apuleius adducit
turbas sacris diuinis initiatas, viros feminasq; omnis
1. de Ben.
 cap. 3.
 De Pal-
 lio.
 Metam. 2.

Z 3;

digni-

dignitatis, & omnis ætatis, lintea vestis candore puro
 Natal. 6. *luminosos.* Paulinus denique inter donaria sacra-
 rum ædium recenset vela,

— *ceu puro splendida lino,*

Siue coloratis textim variata figuris.

Inscripta lintea, alba sunt, lumine candoris illu-
 strata, & adumbrata textilibus picturis, de quibus
 Iuuenalis:

— *Damasippus ad illos*

Thermarum calyces, inscriptaq; lintea vadit.

Vbi vetus Interpres Calderinus: *Inscripta lintea,*
id est sudaria thermarum; nam erant ita appellata à
variâ texturâ, quâ inscripta videbantur. Catullus:

Sudariumq; setabum, catagraphumq; linum.

hoc est, *inscriptum linteum.* Fiunt porrò illæ texti-
 les picturæ subteminis beneficio, quod stamina
 celerrimè & ex arte percurrens, flores, fructus,
 animalia, & alias quasvis formas in telâ depin-
 git.

Ouid. 6.
 Metam.

Tela iugo iuncta est, stamen secernit arundo,

Inseritur medium radiis subtemen acutis,

Quod digiti expediunt, atque inter stamina ductû,

Percussi feriunt inserti pectine dentes.

Ita stamini subtemen connectitur, & densatur
 textura, telaque mutuis filorum nexibus absolui-
 tur. Lux autem & fulgor, ad figuras elatiore filo
 pictas

pictas accersitur læuigatione, quæ fit instrumen-
 to comprimente simul & poliente; quo fucatas
 opinor vestes, Ammiano dictas *pressoriis luce ni-*
tentes. Martialis libro duodecimo, memorat *lintea* Epigr. 84.
niue candidiora: & Sidonius Apollinaris ad men- Lib. 9.
 sam instruendam, imperat, vt *niue pulchriora lina* Epist. 13.
gerat Orbis; explico, lineas mappas, non simplici-
 ter instar niuis candidas, sed arte textili pictas at-
 que inscriptas; cuiusmodi puto fuisse illa *ἐντέμ-*
ματα λαμπρὰ σιδονύφῃ, *mantilia splendida in mo-*
dum Sindonis texta, quæ (auctore Philoxeno apud Lib. 9.
 Athenæum) manibus tergendis pueri ministran- Dipn.
 tes præbebant. Lampridius in Elagabalo, vocat *pi-*
cta mantilia, quæ in mensam mittebat Imperator,
 his eduliis picta, quæ apponerentur. Catagrapha
 illa lintea maximè parabantur mensis ornandis:
 cur non etiam & mortuis sepeliendis? Planè quia
 erant vnguibus delibuti, opus erat firmis densif-
 que linteis, quibus inuoluerentur, ne inquinaren-
 tur manus *τῶν νεκροθάπτων*. Sudarium Vefontinum
 Christi Seruatoris catagraphicè laboratum est,
 non, vt vulgus huc vsque censuit, ad instar operis
 lintearij, quod *paruum Venetum* vocant; sed alte-
 rius, antiquioris longè & elegantioris.

CA-